

EUROPOS PARLAMENTAS

2009 - 2014

Plenarinio posėdžio dokumentas

A7-0245/2013

28.6.2013

PRANEŠIMAS

dėl lyties genocido: be žinios dingusių moterų klausimas
(2012/2273(INI))

Moterų teisių ir lyčių lygybės komitetas

Pranešėja: Antigoni Papadopoulou

TURINYS

	Psl.
PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS	3
AIŠKINAMOJI DALIS	13
MAŽUMOS NUOMONĖ.....	16
VYSTYMO SI KOMITETO NUOMONĖ.....	17
GALUTINIO BALSAVIMO KOMITETE REZULTATAI	22

PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS

dėl lyties genocido: be žinios dingusių moterų klausimas (2012/2273(INI))

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į Europos Sąjungos sutarties (ES sutarties) 3 straipsnį, kuriame atkreipiamas dėmesys į valstybėms narėms bendras vertybes, pvz., į pliuralizmą, nediskriminavimą, toleranciją, teisingumą, solidarumą ir lyčių lygybę, ir į Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 8 straipsnį, pagal kurį nustatytas lyčių aspekto integravimo principas ir kuriuo remiantis teigiama, kad visuose savo veiksmuose Sąjunga siekia pašalinti moterų ir vyrų nelygybės apraiškas ir diegti jų lygybę,
- atsižvelgdamas į SESV 19 straipsnį, kuriame kalbama apie kovą su diskriminacija dėl lyties,
- atsižvelgdamas į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 23 straipsnį,
- atsižvelgdamas į 1979 m. gruodžio 18 d. Jungtinių Tautų konvenciją dėl visų formų diskriminacijos panaikinimo moterims,
- atsižvelgdamas į 1995 m. rugsėjo 15 d. Ketvirtojoje pasaulinėje konferencijoje moterų klausimais priimtą Pekino deklaraciją ir veiksmų programą¹ ir į savo 2000 m. gegužės 18 d., 2005 m. kovo 10 d. (Pekinas + 10)² ir 2010 m. vasario 25 d. (Pekinas + 15)³ rezoliucijas,
- atsižvelgdamas į 2000 m. rugsėjo mėn. Jungtinių Tautų Tūkstantmečio aukščiausiojo lygio susitikime patvirtintus Tūkstantmečio vystymosi tikslus (TVT) ir pirmiausiai į TV tikslą skatinti lyčių lygybę ir suteikti daugiau galių moterims – tai prielaida norint įveikti badą, skurdą ir ligų plitimą, siekti lygybės visais švietimo lygmenimis ir visose darbo srityse, vienodos išteklių kontrolės ir vienodo atstovavimo viešajame ir politiniame gyvenime,
- atsižvelgdamas į Europos Vadovų Tarybos 2011 m. kovo mėn. patvirtintą Europos lyčių lygybės paktą (2011–2020 m.),
- atsižvelgdamas į Europos konsensumą vystymosi klausimais,
- atsižvelgdamas į Europos žmogaus teisių ir biomedicinos konvenciją,
- atsižvelgdamas į Europos Sąjungos gaires, kuriomis siekiama skatinti laikytis tarptautinės humanitarinės teisės (THT), dėl mirties bausmės, kankinimo ir kitokio žiauraus, nežmoniško ar žeminančio elgesio ar bausmių ir dėl žmogaus teisių gynėjų, taip pat dėl dialogų žmogaus teisių klausimais su ES nepriklausančiomis šalimis, dėl vaiko teisių

¹ OL C 59, 2001 2 23, p. 258.

² OL C 320 E, 2005 12 15, p. 247.

³ OL C 348 E, 2010 12 21, p. 11.

skatinimo ir apsaugos ir dėl smurto prieš moteris ir mergaites bei visų formų diskriminacijos moterų atžvilgiu panaikinimo,

- atsižvelgdamas į 1998 m. gruodžio 2 d. vykusio Tarybos posėdžio išvadas, kuriose nustatyta, kad metinis Pekino veiksmų programos įgyvendinimo vertinimas bus grindžiamas kokybiniais ir kiekybiniais rodikliais ir lyginamaisiais standartais,
- atsižvelgdamas į 2005 m. birželio 2–3 d. vykusią Tarybos posėdžių išvadas, kuriose valstybės narės ir Komisija raginamos stiprinti institucinius lyčių lygybės skatinimo mechanizmus ir sukurti Pekino veiksmų programos įgyvendinimo vertinimo sistemą siekiant užtikrinti nuoseklesnę ir sistemingesnę pažangos stebėseną,
- atsižvelgdamas į 2007 m. gruodžio 5–6 d. vykusią Tarybos posėdžių išvadas dėl ES institucijų ir valstybių narių vykdomo Pekino veiksmų programos įgyvendinimo peržiūros, taip pat į ES pirmininkavusios Portugalijos pridėtą pranešimą, kuriame patvirtinami su moterimis ir skurdu susiję rodikliai,
- atsižvelgdamas į Komisijos 2012 m. rugsėjo 21 d. pristatytą 2010–2015 m. moterų ir vyrų lygybės strategiją ir į kartu pateiktą tarnybų darbinį dokumentą dėl veiksmų šiai strategijai įgyvendinti,
- atsižvelgdamas į Komisijos tarnybų darbinį dokumentą dėl ES plano dėl lyčių lygybės ir galių moterims suteikimo vystomojo bendradarbiavimo srityje (2010–2015 m.),
- atsižvelgdamas į ES ministrų lyčių lygybės klausimais bendrą 2005 m. vasario 4 d. deklaraciją, parengtą atsižvelgiant į Pekino veiksmų programos dešimtmečio peržiūrą, kurioje, *inter alia*, dar kartą patvirtinama tvirta parama Pekino deklaracijai ir veiksmų programai ir įsipareigojimas visapusiškai ir veiksmingai jas įgyvendinti,
- atsižvelgdamas į išvadas, kurias per 2013 m. kovo 15 d. įvykusią savo 57-ąją sesiją patvirtino Jungtinių Tautų Moterų padėties komisija – tai pirmas kartas, kai tarptautiniame dokumente aiškiai pripažintas žudymo dėl lyties arba moterų genocido (angl. *femicide*) reiškinys,
- atsižvelgdamas į tarpžinybinį 2011 m. pranešimą „Atrankos pagal biologinę lytį, kurią lemia nusistatymas prieš socialinę lytį, stabdymas“, pateiktą Jungtinių Tautų vyriausiojo žmogaus teisių komisaro biuro (angl. OHCHR), Jungtinių Tautų gyventojų fondo (angl. UNFPA), Jungtinių Tautų vaikų fondo (angl. UNICEF), Jungtinių Tautų Lyčių lygybės ir moterų įgalinimo padalinio (JT moterys) ir Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO),
- atsižvelgdamas į 1994 m. Kairo tarptautinės konferencijos gyventojų ir vystymosi klausimais deklaraciją ir veiksmų programą ir į pagrindinius jos tolesnio įgyvendinimo veiksmus, taip pat į Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos 2010 m. gruodžio mėn. priimtą rezoliuciją Nr. 65/234 dėl tolesnės veiklos, susijusios su Tarptautine konferencija gyventojų ir vystymosi klausimais, po 2014 m.,
- atsižvelgdamas į savo 2008 m. kovo 13 d. rezoliuciją dėl lyčių lygybės ir moterų teisių

stiprinimo vystomojo bendradarbiavimo srityje¹, ypač į jos 37 dalį,

- atsižvelgdamas į savo 2010 m. gruodžio 16 d. rezoliuciją dėl 2009 m. metinės ataskaitos dėl žmogaus teisių padėties pasaulyje ir Europos Sąjungos politikos šioje srityje², ypač į jos 76 dalį, kurioje pabrėžiama būtinybė panaikinti visų formų diskriminaciją ir prievartą prieš moteris ir mergaites, įskaitant nėštumo nutraukimą dėl nepageidaujamos kūdikio lyties,
 - atsižvelgdamas į savo 2012 m. gruodžio 13 d. rezoliuciją dėl Metinės ataskaitos dėl žmogaus teisių ir demokratijos pasaulyje 2011 m. ir Europos Sąjungos politikos šioje srityje³,
 - atsižvelgdamas į savo 2007 m. spalio 11 d. rezoliuciją dėl moterų žudymo Meksikoje ir Centrinėje Amerikoje ir į Europos Sąjungos vaidmenį kovojant su šiuo reiškiniu⁴,
 - atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 48 straipsnį,
 - atsižvelgdamas į Moterų teisių ir lyčių lygybės komiteto pranešimą ir Vystymosi komiteto nuomonę (A7-0245/2013),
- A. kadangi lyties genocidas yra biologinės lyties požiūriu neutrali sąvoka, reiškianti sistemišką, tyčinį ir masinį socialine lytimi pagrįstą konkrečios lyties žmonių žudymą ir kai kuriose šalyse tai vis didesnė problema, apie kurią menkai informuojama ir kurios pasekmės mirtinos; kadangi šiame pranešime konkrečiai tiriamos lyties atžvilgiu šališkos praktikos, pagrįstos atranka pagal biologinę lytį, priežastys, dabartinės tendencijos, pasekmės ir kovos su ja būdai – ši praktika taip pat gali apimti kūdikių žudymą ir prievartą renkantis kūdikio biologinę lytį (kitos sąvokos, pvz., moterų genocidas (angl. *femicide* / *feminicide*), su kuriuo susijęs Parlamento pranešimas jau buvo parengtas⁵, naudojamos kalbant apie moterų ir mergaičių žudymą – kraštutinę moterų diskriminacijos ir prievartos prieš jas išraišką);
- B. kadangi nepaisant neseniai priimtų teisės aktų dėl kovos su praktika, pagrįsta atranka pagal biologinę lytį, mergaitės neproporcingai dažnai tampa nuožmios diskriminacijos dėl lyties taikiniu; ši diskriminacija neretai apima negimusius kūdikius ir iš anksto nustatytos moteriškos lyties vaisius: tokiais atvejais nutraukiamas nėštumas, kūdikiai paliekami

¹ Priimti tekstai, P6_TA(2008)0103.

² Priimti tekstai, P7_TA(2010)0489.

³ Priimti tekstai, P7_TA(2012)0503.

⁴ Priimti tekstai, P6_TA(2007)0431.

⁵ 2007 m. spalį Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl moterų žudymo Meksikoje ir Centrinėje Amerikoje ir Europos Sąjungos vaidmenį kovojant su šiuo reiškiniu. Savo naujausioje 2010 m. gruodį priimtoje metinėje ataskaitoje dėl žmogaus teisių padėties, Parlamentas pakartojo, kad smerkia moterų genocidą. Moterų genocidas minimas ir ES Tarybos 2008 m. gruodį priimtose ES gairėse prievartos prieš moteris klausimais. 2009 m. balandį ES pirmininkavusi valstybė narė parengė pareiškimą, kuriame palankiai įvertintas Amerikos žmogaus teisių teisme pradėtas teismo procesas, o 2010 m. birželį ES vyriausioji įgaliotinė Catherine Ashton ES vardu paskelbė deklaraciją, kurioje pareiškė susirūpinimą dėl moterų genocido Lotynų Amerikoje, pasmerkė visų formų smurtą dėl lyties ir moterų genocidą, kaip pasibaisėtiną nusikaltimą, bei palankiai įvertino Amerikos žmogaus teisių teismo sprendimą.

likimo valiai ar nužudomi be jokios kitos priežasties, išskyrus tą, kad jie moteriškos lyties;

- C. kadangi apskaičiuota, kad dar 1990 m. dėl lyties genocido pasaulio gyventojų skaičius buvo mažesnis 100 mln. – tiek moterų, vertinant demografiškai, buvo dingusios be žinios¹; kadangi, remiantis naujausiais skaičiavimais, šis visame pasaulyje be žinios dingusių moterų skaičius yra padidėjęs beveik iki 200 mln.²;
- D. kadangi lyties genocidas – pasaulinio masto problema, kelianti susirūpinimą ne tik Azijoje ir Europoje, bet ir Šiaurės Amerikoje, Afrikoje ir Lotynų Amerikoje; kadangi lyties genocidas vykdomas visais atvejais, kai besilaukianti moteris tikslingai arba patirdama spaudimą nusprendžia negimdyti moteriškos lyties kūdikio, nes jis laikomas našta visuomenei;
- E. kadangi Azijoje – pirmiausia Kinijoje, Indijoje ir Vietname – lyčių santykis ypač iškreiptas; kadangi 2012 m. Kinijoje 100 mergaičių gimė 113 berniukų, o Indijoje ir Vietname 100 mergaičių gimė 112 berniukų³;
- F. kadangi kai kuriose Europos šalyse lyčių santykis itin iškreiptas, pvz., 2012 m. kiekvienam 100 Albanijoje, Armėnijoje, Azerbaidžane ir Gruzijoje gimusių mergaičių teko 112 berniukų⁴;
- G. kadangi lyties genocido praktika dažniausiai giliai įsišaknijusi kultūrose, kuriose pirmenybė teikiama sūnui, vyrauja lyčių nelygybė, nuolatinė dukterų diskriminacija ir prieš jas nukreipti stereotipai, taip pat kai kuriais atvejais šalyse, kuriose vykdoma prievartinė valdymo politika;
- H. kadangi pirmenybės sūnui samprata giliai įsišaknijusi senose tradicijose, susijusiose su tokiais aspektais, kaip turto paveldėjimas, senstančių tėvų pasiklivimas sūnumis tikintis ekonominės paramos ir saugumo, šeimos pavardės ir šeimos linijos tęstinumas ir noras sutaupyti pinigų už tradiciškai brangiai kainuojantį dukters kraitį bei išvengti finansinių sunkumų, ir minėtoji samprata yra dalis šių tradicijų;
- I. kadangi netinkamos šeimų socialinės apsaugos sistemos, schemas ir draudimo galimybės kai kurių kultūrų šalyse gali klaidinamai lemti tai, kad pirmenybė teikiama sūnui ir vykdoma atranka pagal biologinę lytį pagrįsta praktika;
- J. kadangi dėl atranka pagal biologinę lytį pagrįstos praktikos visuomenėse suardoma lyčių pusiausvyra, lyčių santykis tampa iškreiptas ir daromas ekonominis ir socialinis poveikis; kadangi sutrikusi lyčių pusiausvyra, kai vyrų daugiau, neigiamai paveikia ilgalaikį socialinį stabilumą ir tai lemia bendrą nusikalstamumo, nusivylimo, smurto, prekybos žmonėmis, seksualinės vergovės, išnaudojimo, prostitucijos ir išprievartavimų masto

¹ Amartya Sen, *More Than 100 Million Women Are Missing*, *The New York Review of Books*, Vol. 37, No. 20, (1990 m. gruodžio 20 d.). Galima gauti adresu <http://www.nybooks.com/articles/3408>.

² United Nations Fact Sheet: International Women's Day 2007. Galima gauti adresu <http://www.un.org/events/women/iwd/2007/factsfigures.shtml>.

³ Įvairiose pasaulio šalyse gimusių kūdikių lyčių santykio žemėlapis: http://en.worldstat.info/World/List_of_countries_by_Sex_ratio_at_birth.

⁴ http://en.worldstat.info/World/List_of_countries_by_Sex_ratio_at_birth.

padidėjimą;

- K. kadangi dėl nuolatinės pirmenybės sūnui kultūros ne tik išlieka stereotipai, susiduriama su demokratijos stoka ir lyčių nelygybe, bet ir diskriminuojamos moterys, taigi joms trukdoma visapusiškai naudotis tokiais pat sąlygomis ir lygiomis galimybėmis visose gyvenimo srityse;
- L. kadangi atranka pagal biologinę lytį pagrįstos praktikos atvejai, aukštas labai jaunų mergaičių mirštamumo rodiklis ir mažesnis mergaičių negu berniukų mokyklų lankomumo rodiklis gali būti ženklas, kad kai kuriose visuomenėse vyrauja pirmenybės sūnui kultūra, svarbu tirti ir nustatyti, ar tokius reiškinius lydi tolesnė demokratijos stoka vaiko amžiaus mergaičių atžvilgiu, pvz., ar neblogėja jų galimybės gerai maitintis, įgyti išsilavinimą, gauti sveikatos priežiūros paslaugas, naudotis higienos priemonėmis, gerti švarų vandenį, gauti medicininės priežiūros ir socialinės pagalbos paslaugas, siekiant rasti veiksmingus kovos su šiomis negerovėmis būdus;
- M. kadangi demokratijos stokos problema daugelyje šalių negali būti išspręsta dėl to, kad neturima patikimų statistinių gimimo ir mirties atvejų stebėsenos duomenų;
- N. kadangi suteikus moterims daugiau galių bus galima skatinti elgesio ir socialinius pokyčius, kurie būtini norint ilgai išlaikyti panaikinti atranka pagal biologinę lytį pagrįstą praktiką;
- O. kadangi atranka pagal biologinę lytį pagrįstos praktikos panaikinimas – sudėtingas procesas, kurį įgyvendinant būtina vadovautis įvairiais tarpusavyje susijusiais principais ir metodais, taip pat rengti specializuotus mokymus medicinos darbuotojams, kad jie galėtų konsultuoti atranka pagal biologinę lytį pagrįstos praktikos klausimais ir užkirsti jai kelią ES ir visame pasaulyje;
- P. kadangi ginamosios, politinės priemonės ir gera praktika, pvz., Kinijoje vykdoma kampanija „Rūpinimasis mergaitėmis“, kurios tikslas – išsamiau informuoti apie mergaičių vertę, ir Indijoje įgyvendinama schema „Balika Samriddhi Yojana“, pagal kurią teikiamos piniginės paskatos iš skurstančių šeimų kilusioms mergaitėms lavinti, itin svarbios norint pakeisti elgesio nuostatas mergaičių ir moterų atžvilgiu;
- Q. kadangi pažymėtinas sėkmingas Pietų Korėjos, kuriai pavyko pakeisti labai iškreiptą lyčių santykį, pavyzdys: 1994 m. kiekvienam 100 mergaičių čia gimė 114 berniukų, o 2010 m. kiekvienam 100 mergaičių gimė 107 berniukai¹;
1. pabrėžia, kad lyties genocidas tebėra nusikaltimas ir šiurkštus žmogaus teisių pažeidimas ir kad dėl to būtina rasti veiksmingus būdus klausimams, susijusiems su visomis esminėmis jo priežastimis, lemiančiomis patriarchyto kultūrą, spręsti ir šias priežastis šalinti;
 2. pabrėžia, kad visos valstybės ir vyriausybės turi pareigą skatinti ir apsaugoti žmogaus

¹ UNFPA tarptautinio seminaro klausimais, susijusiais su iškreiptu gimstančių kūdikių lyčių santykiu, ataskaita: problemos sprendimas ir kelias pirmyn (*UNFPA, Report of the International Workshop on Skewed Sex Ratios at Birth: Addressing the Issue and the Way Forward*), 2011 m. spalio mėn.

teises ir užkirsti kelią diskriminacijai – tai kovos su visų formų prievarta prieš moteris pagrindas;

3. ragina vyriausybes parengti ir taikyti priemones, kuriomis būtų skatinami fundamentalūs žmonėms būdingo moterų klausimo suvokimo ir požiūrio į moteris pokyčiai, siekiant kovoti su žalingais įsitikinimais ir elgsena, dėl kurių moterys nuolat patiria prievartą;
4. ragina vyriausybes konkrečiai priskirti moterų genocidą ar lyties genocidą nusikaltimo rūšiai, taip pat parengti ir įgyvendinti teisės aktus, kad moterų genocido atvejai būtų tiriami, nusikaltėliai teisiami, o likusioms gyvoms aukoms užtikrinta galimybė be vargo naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis ir ilgalaikė parama;
5. pabrėžia, kad, remiantis Europos Tarybos konvencija dėl smurto prieš moteris ir smurto šeimoje prevencijos ir kovos su juo, taip pat Pekino deklaracija ir veiksmų programa, bet koks šeimos ar visuomenės spaudimas moteriai nutraukti nėštumą dėl nepageidaujamos kūdikio lyties laikomas fizinio ir psichologinio smurto forma;
6. pažymi, kad atranka pagal biologinę lytį pagrįstos praktikos panaikinimas – sudėtingas procesas, kurį įgyvendinant būtina vadovautis įvairiais tarpusavyje susijusiais principais ir metodais – pradedant pagrindinių priežasčių, taip pat kultūrinių ir socialinių ekonominių veiksnių, būdingų šalims, kuriose pirmenybė teikiama sūnui / vyriškai lyčiai, tyrimais ir baigiant kampanijų už mergaičių ir moterų teises ir jų statusą vykdymu, taip pat teisės aktų ir reglamentų taikymu; apskritai mano, kad vienintelis ilgalaikis būdas užkirsti kelią tolesniam atranka pagal biologinę lytį pagrįstos praktikos plitimui, yra skatinti lygią lyčių vertę visose visuomenėse;
7. pabrėžia, kad būtina skatinti išsamius mokslinius esminių atranka pagal biologinę lytį pagrįstos praktikos priežasčių tyrimus ir jas vertinti, kad būtų skatinami moksliniai konkrečioms šalims būdingų papročių ir tradicijų, galinčių lemti atranką pagal biologinę lytį, taip pat ilgalaikių visuomeninių atrankos pagal biologinę lytį padarinių tyrimai, ir ragina Komisiją imtis šių veiksmų;
8. ragina atlikti išsamią pagrindinių finansinių ir ekonominių priežasčių, kuriomis taip pat prisidedama prie atranka pagal biologinę lytį pagrįstos praktikos, analizę; be to, ragina vyriausybes veiksmingai spręsti tokios šeimoms užkraunamos naštos problemą, kuri gali lemti vadinamojo vyrų pertekliaus reiškinį;
9. pabrėžia, kad svarbu rengti teisės aktus, kuriais būtų kovojama su atranka pagal biologinę lytį ir kurie apimtų moterims skirtus socialinės apsaugos dokumentų rinkinius, vykdyti geresnę galiojančių teisės aktų įgyvendinimo stebėseną ir didesnę dėmesį skirti kultūrinėms, taip pat socialinėms ir ekonominėms šio reiškinio priežastims, siekiant, kad klausimas būtų sprendžiamas tvariai ir vadovaujantis holistiniu požiūriu, puoselėjant lyčių lygybę ir skatinant aktyvų pilietinės visuomenės dalyvavimą;
10. ragina vyriausybes išspręsti demokratijos ir teisėkūros stokos problemą, kovoti su nuolatinėmis kliūtimis, dėl kurių diskriminuojamos vaiko amžiaus mergaitės, užtikrinti moterims paveldėjimo teises, vykdyti nacionalinius teisės aktus, kuriais visuose gyvenimo sektoriuose būtų užtikrinta lyčių lygybė prieš įstatymą, ir suteikti mergaitėms ir moterims galias ekonomikos, švietimo ir politikos srityse;

11. ragina Komisiją remti ir skatinti visų tipų iniciatyvas, kuriomis būtų siekiama išsamiau informuoti apie diskriminaciją, lemiamą nusistatymo prieš lytį, įskaitant lyties genocidą, ir rasti veiksmingus būdus su juo kovoti užtikrinant orientavimą, pagalbą, tinkamą politiką ir finansavimą – tai būtų dalis jos vykdomos išorės ryšių, humanitarinės pagalbos ir lyčių aspekto integravimo politikos;
12. pažymi, kad didesnių galių moterims ir mergaitėms nesuteikimas ir pastangų pakeisti socialines normas ir struktūras nebuvimas turi rimtų teisinių, etinių pasekmių, taip pat pasekmių sveikatai ir žmogaus teisėms, be to, tai gali turėtų rimtų ilgalaikių atitinkamoms visuomenėms pražūtingų padarinių;
13. pabrėžia, jog ne vienas tyrimas rodo, kad sutrikus lyčių pusiausvyrai gali išaugti prekybos žmonėmis santuokos ar lytinio išnaudojimo tikslais, smurto prieš moteris ir vaikus, ankstyvų ir priverstinių santuokų, ŽIV ir AIDS ir kitų lytiškai plintančių ligų mastas; pabrėžia, kad dėl to sutrikusi lyčių pusiausvyra kelia grėsmę visuomenės stabilumui ir saugumui, ir todėl ragina atlikti nuodugnius galimų šio laipsniškai augančio „vyrų pertekliaus“ pasekmių sveikatai, ekonomikai ir saugumui tyrimus;
14. remia būtinas teisės aktų dėl lyčių lygybės ir nediskriminavimo reformas, nuolatinę jų stebėseną ir veiksmingą įgyvendinimą, ypač mažas ir vidutines pajamas gaunančiose ir pereinamojo laikotarpio ekonomikos šalyse;
15. ragina Komisiją intensyviai dirbti siekiant užkirsti kelią atrankai pagal biologinę lytį, kurią lemia nusistatymas prieš socialinę lytį, ne nustatant apribojimus, susijusius su galimybe naudotis reprodukcinės sveikatos paslaugomis ir technologijomis, o skatinant atsakingai jomis naudotis, parengti ir stiprinti gaires, rengti specializuotus mokymus medicinos darbuotojams, kad jie galėtų konsultuoti atranka pagal biologinę lytį pagrįstos praktikos klausimais ir užkirsti jai kelią, išskyrus retas išimtis, kai atvejį galima pateisinti su biologine lytimi susijusia genetinė liga, ir neleisti naudoti ir reklamuoti technologijų atrankai pagal biologinę lytį vykdyti ir (arba) pelnytis;
16. pabrėžia, kad teisės aktais, kuriais siekiama valdyti arba riboti atranką pagal biologinę lytį, turi būti apsaugota moterų teisė be savo sutuoktinio leidimo naudotis teisėtomis lytinės ir reprodukcinės sveikatos technologijomis ir paslaugomis, kad tokie teisės aktai turi būti veiksmingai įgyvendinami ir kad įstatymo pažeidėjams turi būti numatytos atitinkamos sankcijos;
17. ragina vyriausybes ir medikų bendruomenę palaikyti glaudesnius ryšius ir tvirčiau bendradarbiauti, taip pat ragina patvirtinti griežtesnes klinikų ir ligoninių savireguliacijos gaires – tai būtų veiksminga priemonė užkirsti kelią atrankai pagal biologinę lytį kaip finansiškai pelningam verslui;
18. ragina Komisiją ir valstybes nares įvardyti Europoje veikiančias klinikas, kuriose atrankos pagal biologinę lytį pagrindu atliekamos nėštumo nutraukimo operacijos, pateikti statistinius duomenis apie šią praktiką ir parengti geriausios praktikos, susijusios su tokių operacijų prevencija, veiksmų sąrašą;
19. pripažįsta, kad moterų ir mergaičių teisių užtikrinimas ir rėmimas sudarant joms lygias galimybes, ypač švietimo ir užimtumo srityse, nepaprastai svarbus siekiant kovoti su

seksizmu ir kurti visuomenę, kurioje iš tiesų laikomasi lyčių lygybės principo; atkreipia dėmesį į tai, kad didesnis moterų išsilavinimas, didesnės užimtumo galimybės ir integruotos moterų sveikatos priežiūros paslaugos, įskaitant lytinės ir reprodukcinės sveikatos priežiūros paslaugas, atlieka nepaprastai svarbų vaidmenį stengiantis panaikinti atranka pagal biologinę lytį pagrįstą praktiką – pradedant abortais ir baigiant kūdikių žudymu – ir užtikrinti bendrą ekonomikos augimą besivystančiose šalyse bei sumažinti skurdą; pabrėžia, kad didesnių galių suteikimas moterims ir vyrų dalyvavimas itin svarbūs kovojant su lyčių nelygybe ir skatinant elgesio ir socialinius pokyčius, kurie būtini norint ilgainiui panaikinti atranka pagal biologinę lytį pagrįstą praktiką;

20. todėl ragina Komisiją puoselėti švietėjišką ir visuomeninę aplinką, kurioje būtų gerbiami abiejų lyčių atstovai, kurioje į abiejų lyčių atstovus būtų žiūrima vienodai ir kurioje būtų pripažinti abiejų lyčių atstovų gebėjimai ir galimybės – aplinką be stereotipų ir diskriminacijos, kurioje būtų stiprinamas lyčių aspekto integravimas, lygios galimybės ir lygi partnerystė;
21. ragina Komisiją, taip pat primygtinai ragina susijusias tarptautines organizacijas remti švietimo programas, kuriomis moterims suteikiama daugiau galių, kad jos galėtų ugdyti didesnę savigarbą, įgyti žinių, priimti sprendimus ir prisiimti atsakomybę už savo gyvenimus, sveikatą ir darbą, taip pat kad jos galėtų gyventi finansiškai nepriklausomą gyvenimą;
22. ragina Komisiją, Europos išorės veikslių tarnybą (EIVT) ir trečiųjų šalių vyriausybes rengti visuomenės informavimo kampanijas, per kurias būtų populiarinamas lyčių lygybės principas ir būtų siekiama išsamiau informuoti apie tai, kad kiekvienas poroje gyvenantis asmuo turi gerbti savo partnerio žmogaus teises, ypač teises į nuosavybę, darbą, tinkamą sveikatos priežiūrą, teisingumą ir švietimą;
23. primena TVT ir pabrėžia, kad galimybė įgyti išsilavinimą ir gauti sveikatos priežiūros paslaugas, įskaitant lytinės ir reprodukcinės sveikatos priežiūrą ir teises, yra pagrindinės žmogaus teisės; pabrėžia, kad dialoguose ir ataskaitose TVT klausimais bei kituose tarptautiniuose forumuose, skirtuose dalytis patirtimi, būtina ypatingą dėmesį atkreipti į lyties genocidą ir atrankos pagal biologinę lytį problemas ir konkrečiai apie tai kalbėti;
24. pabrėžia, jog moters sugebėjimas pasinaudoti savo teisėmis neginčytinai susijęs su jos gebėjimu priimti sprendimus individualiai ir nepriklausomai nuo situotinio – dėl to itin svarbu užtikrinti, kad moterys galėtų įgyti išsilavinimą, įsidarbinti, naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis ir kad joms būtų užtikrinta galimybė gauti kontraceptinių priemonių ir atsidaryti banko sąskaitą be kito asmens leidimo ar pritarimo;
25. ragina šalių partnerių vyriausybes mažinti su vaikų, ypač mergaičių, gydymu susijusias sveikatos priežiūros išlaidas, kadangi kartais mergaitės miršta dėl blogos ar netinkamos joms teikiamos priežiūros;
26. ragina vyriausybes užtikrinti moterims geresnę prieigą prie sveikatos priežiūros, ypač prenatalinės ir gimdyvių priežiūros, paslaugų, taip pat švietimo, žemės ūkio, kreditų ir mikropaskolų, ekonominių galimybių ir nuosavybės srityse;
27. ragina ypatingą dėmesį skirti solidarumo sąlygų besivystančiose šalyse kūrimui, *inter alia*,

steigiant pensijų fondus, kad sumažėtų ekonominė našta šeimoms ir asmenims ir, savo ruožtu, jų priklausomybė nuo vyriškos lyties vaikų ir pirmenybės jiems teikimas;

28. pažymi, kad atranka pagal biologinę lytį pagrįsta praktika vykdoma net ir klestinčiuose regionuose, kurių gyventojai raštingi;
29. ragina kurti paramos mechanizmus moterims ir šeimoms, kuriuos taikant būtų galima teikti moterims informaciją ir jas konsultuoti apie atranka pagal biologinę lytį pagrįstos praktikos pavojų ir žalą, taip pat teikti konsultacines paslaugas siekiant paremti moteris, kurioms gali būti daromas spaudimas atsikratyti nešiojamo moteriškos lyties kūdikio;
30. ragina pilietinę visuomenę ir vyriausybines įstaigas imtis bendrų veiksmų siekiant skatinti informavimą ir visuomenės informavimo apie neigiamas atranka pagal biologinę lytį pagrįstos praktikos pasekmes motinai kampanijas;
31. ragina Komisiją teikti techninę ir finansinę paramą naujoviškai veiklai ir švietimo kampanijoms paremti – jomis būtų siekiama skatinti diskusijas ir supratimą apie vienodą mergaičių ir berniukų vertę naudojantis visais prieinamais žiniasklaidos ir socialiniais tikslais, kreipiantis į jaunimą, religinius ir dvasinius vadovus, mokytojus, bendruomenių lyderius ir kitas įtakingas asmenybes ir juos įtraukiant, kad būtų pakeistas kultūrinis lyčių lygybės suvokimas konkrečioje visuomenėje ir ypatingas dėmesys atkreiptas į nediskriminacinės elgsenos būtinybę;
32. ragina ES į visas savo partnerystes ir dialogus su besivystančiomis šalimis įtraukti tvirtas nuostatas lyčių klausimu ir daug dėmesio skirti didesnių galių moterims suteikimui, kaip buvo raginama Europos konsensuse dėl vystymosi; be to, mano, kad visais paramos biudžetui etapais būtina integruoti lyčių aspektą, *inter alia*, skatinant dialogą su moterų asociacijomis besivystančiose šalyse ir pradėdant taikyti pagal lytį diferencijuotus rodiklius;
33. ragina atitinkamų šalių valdžios institucijas gerinti lyčių santykio stebėseną ir statistinių duomenų apie lyčių santykį rinkimą, taip pat imtis veiksmų galimo pusiausvyros sutrikimo klausimui spręsti; atsižvelgdamas į tai ragina užtikrinti glaudesnę ES, JT agentūrų ir kitų tarptautinių partnerių ir vyriausybių partnerių bendradarbiavimą;
34. ragina Komisiją ir visas atitinkamas suinteresuotąsias šalis imtis reikiamų teisėkūros ar kitų priemonių siekiant užtikrinti, kad už priverstinį nėštumo nutraukimą ir atrankos pagal biologinę lytį pagrindu atliktą nėštumo nutraukimo operaciją negavus išankstinio informacija paremto atitinkamos moters sutikimo ar jai nepatvirtinus, kad ji supranta, kokia tai procedūra, būtų baudžiama;
35. ragina vyriausybes ir visas atitinkamas suinteresuotąsias šalis užtikrinti, kad būtų veiksmingai įgyvendinami teisės aktai dėl kovos su atranka pagal biologinę lytį ir kad įstatymo pažeidėjams būtų numatytos atitinkamos sankcijos;
36. ragina Komisiją tvirčiau bendradarbiauti su kitomis tarptautinėmis organizacijomis ir įstaigomis, pvz., su JT, PSO, UNICEF, OHCHR, UNFPA ir JT Lyčių lygybės ir moterų įgalinimo padaliniumi, siekiant spręsti atranka pagal biologinę lytį pagrįstos praktikos problemą ir kovoti su esminėmis jos priežastimis visose šalyse, taip pat bendrauti su

vyriausybėmis, parlamentais, įvairiomis suinteresuotosiomis šalimis, žiniasklaida, nevyriausybiniomis organizacijomis, moterų organizacijomis ir kitomis bendruomeninėmis įstaigomis, kad būtų išsamiau informuojama apie lyties genocidą ir jo prevencijos būdus;

37. ragina Komisiją ir EIVT bendradarbiauti su minėtosiomis tarptautinėmis organizacijomis siekiant spręsti atranka pagal biologinę lytį pagrįstos praktikos problemą ir kovoti su esminėmis jos priežastimis visose šalyse, taip pat bendrauti su vyriausybėmis, parlamentais, įvairiomis suinteresuotosiomis šalimis, žiniasklaida, nevyriausybiniomis organizacijomis, moterų organizacijomis ir kitomis bendruomeninėmis įstaigomis, kad būtų išsamiau informuojama apie lyties genocidą ir jo prevencijos būdus;
38. ragina Komisiją ir EIVT aptariant humanitarinės pagalbos paketus pirmenybę teikti lyties genocidui, kaip klausimui, kurį turi spręsti atitinkamos trečiosios šalys, ir reikalauti, kad pastarosios išipareigotų prioritetą teikti kovai su lyties genocidu, išsamiau informuoti šiuo klausimu ir daryti spaudimą, kad būtų užtikrinta šio reiškinio prevencija;
39. ragina ES ir jos šalis partneres vykdant su vystomuoju bendradarbiavimu susijusią veiklą gerinti naujagimių lyčių santykio stebėseną ir duomenų apie tai rinkimą ir nedelsiant imtis veiksmų siekiant spręsti galimo pusiausvyros sutrikimo klausimą; pabrėžia, kad su diskriminacija dėl lyties susijusios žmogaus teisių nuostatos taip pat turėtų būti įtrauktos į tarptautinius prekybos ir bendradarbiavimo susitarimus;
40. ragina Europos Sąjungą užtikrinti, kad būtų vadovaujamasi teisėmis grindžiamu požiūriu, kuris apimtų visas žmogaus teises, ir kartu ypatingą dėmesį skirti didesnių galių moterims ir mergaitėms suteikimui, taip pat jų teisių, įskaitant su lytine ir reprodukcinė sveikata susijusias jų teises ir lyčių lygybę, skatinimui, užtikrinimui ir įgyvendinimui, nes tai kovos su lyties genocidu, kaip esminiu klausimu, įtrauktu į vystymosi politikos po 2015 m. darbotvarkę, prielaida;
41. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Tarybai ir Komisijai bei valstybių narių vyriausybėms.

AIŠKINAMOJI DALIS

Lyties genocidas yra biologinės lyties požiūriu neutrali sąvoka, kuri reiškia tyčinį vienai biologinei lyčiai priklausančių žmonių žudymą dėl jų biologinės lyties.

Remiantis neseniai atliktais skaičiavimais, visame pasaulyje be žinios dingusių moterų skaičius yra padidėjęs maždaug iki 200 mln. Šis skaičius nepaprastai išsaugo, kadangi 1990 m. jis siekė 100 mln. Mergaitės iki šiol negailestingai diskriminuojamos: tai daroma iš anksto nustatant kūdikio lytį, nutraukiant nėštumą, moteriškos lyties kūdikius paliekant likimo valiai arba juos žudant be jokios kitos priežasties, išskyrus tą, kad jie moteriškos lyties.

Atranka pagal biologinę lytį gali būti vykdoma iki nėštumo, nustatant kūdikio lytį nėštumo metu ir nutraukiant nėštumą atsižvelgiant į tai, kokios lyties kūdikio laukiamasi, arba pagimdžius – tada kūdikis nužudomas arba paliekamas likimo valiai. Kartais atranka pagal biologinę lytį naudojama norint subalansuoti šeimą, tačiau gerokai dažniau tai sistemiškas pirmenybės teikimas berniukams, kadangi pagal kai kurių kultūrų tradicijas dukterys laikomos našta.

Lyties genocidas – pasaulinio masto problema, aktuali ne tik Azijoje ir Europoje, bet ir pastebima Šiaurės Amerikoje, Afrikoje ir Lotynų Amerikoje. Šalyse, kuriose susiduriama su šia praktika, berniukų gimsta daugiau negu mergaičių (įprastas biologinis santykis yra 106 berniukai 102 mergaitėms). Pvz., Kinijoje 2011 m. kiekvienam 100 mergaičių gimė 113 berniukų; Indijoje berniukų ir mergaičių santykis buvo 112 ir 100.

Nežiūrint į tai, svarbu atsargiai stebėti nėštumo nutraukimo atvejų skaičių ir atranka pagal biologinę lytį pagrįstą praktiką iki gimstant kūdikiui, kadangi naujagimių lyčių santykį gali paveikti daugybė kitų veiksnių. Gali būti, kad gimusios mergaitės lieka neužregistruotos; netrukus po gimimo nužudytos ar įvaikinti atiduotos mergaitės taip pat gali likti neįtrauktos į apskaitą. Nors naudojama naujagimių lyčių santykio sąvoka, daugumoje šalių patikimi naujagimių registravimo duomenys neprieinami ir todėl naudojama apytikrė informacija apie lyčių santykį vaikystės laikotarpiu (nuo 0 iki 4 arba nuo 0 iki 6 metų amžiaus). Šis santykis taip pat gali būti paveiktas dėl to, kad gyventojų surašymo sąrašuose selektyviai pateikiamas mažesnis mergaičių skaičius ir įgyvendinama diskriminacinė maitinimo ir sveikatos priežiūros praktika, dėl kurios padidėja gimusių mergaičių mirštamumas.

Pagrindinė priežastis

Pagrindinė šio reiškinių priežastis yra tvirtai įsigalėjusi pirmenybė sūnui – ji išsiskyrusi kultūrinėje ir ekonominėje patirtyje ir akcentuojama mažėjančio vaisingumo ir spaudimo turėti mažesnes šeimas. Kai kuriose kultūrose vyrauja suvokimas, kad sūnus gali užtikrinti ekonominę pagalbą senstantiems tėvams, o pagal kai kurias tradicijas sūnūs yra paveldėtojai. Šis suvokimas dar stipresnis šalyse, kur nesama socialinės apsaugos ir draudimo sistemų. Be to, tai, jog sūnus perima šeimos pavardę, laikoma šeimos linijos tęstinumo ženklu.

Dėl nuolatinės pirmenybės sūnui kultūros stiprėja nuolatinė lyčių nelygybė ir stereotipai prieš moteris – dėl to daugelyje šalių jos negali visapusiškai naudotis vienodomis sąlygomis užimtumo ir (arba) švietimo galimybių srityse. Mergaitės susiduria su daugiasluoksne

demokratijos stoka, nes joms nesudaromos vienodos galimybės gerai maitintis, įgyti išsilavinimo, naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis ir baziniais sveikatos ištekliais, pvz., higienos priemonėmis, gerti švaraus vandens, užsitikrinti medicininės priežiūros ir socialinės pagalbos. Ši stoka kelia pavojų esamai ir būsimai mergaičių sveikatai ir gerovei ir gali lemti aukštesnius moterų mirties rodiklius negu vyrų.

Tinkamų teisės aktų priėmimas ir praktinis jų įgyvendinimas yra esminiai veiksmai norint reguliuoti atranką pagal biologinę lytį ir atranka pagal biologinę lytį pagrįstą praktiką. Vis sunkiau stebėti tai, kaip įgyvendinamas šis uždavinys, kadangi praktikuojantys medikai ir įrangos tiekėjai pelnosi iš tokių procedūrų.

Lyties genocido pasekmės

Iškreiptas gyventojų lyčių santykis gali turėti keletą pasekmių. Jis lemia tai, kad tarp gyventojų dominuoja vyrai, o tai daro ekonominį ir socialinį poveikį. Tai, kad vyrams sunku susirasti sutuoktinę, lemia priverstines santuokas, prostituciją ir prekybą žmonėmis santuokos ar lytinio išnaudojimo tikslais, o rezultatas – žmogaus teisių pažeidimas ir kylantys socialiniai neramumai. Privilegiuotas požiūris į vyrus ir spaudimas moteriai pagimdyti sūnų taip pat lemia didelį savižudybių kai kuriose iš šių šalių skaičių.

Kova su lyties genocidu

Atrankos pagal biologinę lytį, kurią nulemia nusistatymas prieš socialinę lytį, prevencija reikalauja didžiulio įsipareigojimo, taip pat ilgalaikių ir suderintų Komisijos, vyriausybės, pilietinės visuomenės, tarptautinių organizacijų ir visų kitų šalių, siekiančių lyčių lygybės tikslo, pastangų. Neproporcingas lyčių santykis yra nepriimtina mergaičių ir moterų diskriminacijos dėl lyties ir žmogaus teisių pažeidimo apraiška. Lyties genocidas liks nusikaltimu ir šiurkščiu žmogaus teisių pažeidimu, nebent būtų veiksmingai keliama ir išspręsta visų esminių priežasčių, lemiančių pirmenybės sūnams kultūrą, problema.

Pirma, būtina nedelsiant atlikti išsamų mokslinį esminių priežasčių tyrimą. Nepaprastai svarbu remti patikimų statistinių duomenų, susijusių su naujagimių lyčių santykiu, vaikų mirštamumu ir pripažinta praktika, pagrįsta atranka pagal biologinę lytį, kuri vykdoma mikronacionaliniu, subnacionaliniu ir nacionaliniu lygmenimis, rinkimą pradėdant smulkiomis bendruomenėmis, pvz., kaimais, ir skatinti atlikti kiekybines ir kokybines analizes, reikalingas priežasčių ir pasekmių problemai subnacionaliniu lygmeniu spręsti. Tokie duomenys būtini patikimai įrodymų bazei sukurti, kad būtų galima vystyti atidžiai suplanuotą ir koordinuotą politiką bei imtis veiksmų.

Antra, padėdant sveikatos priežiūros specialistų asociacijoms turėtų būti skatinama atsakingai naudoti susijusias technologijas, t. y. turėtų būti rengiamos ir stiprinamos gairės, taip pat rengiami labiau specializuoti mokymai medicinos darbuotojams, kad būtų užkirstas kelias atranka pagal biologinę lytį pagrįstai praktikai sveikatos priežiūros įstaigose. Maža to, turėtų būti reikalaujama licencijuoti praktika besiverčiančius asmenis, taip pat registruoti įrangą, klinikas ir naudojimą bei taikyti įrašų tikrinimo procedūras. Lyties nustatymas ir atranka pagal biologinę lytį pagrįsta praktika pelninga praktikuojantiems gydytojams ir tam tikros medicininės įrangos, susijusios su lyties nustatymu ir atranka pagal biologinę lytį, tiekėjams. Todėl turėtų būti uždrausta atrankos pagal biologinę lytį paslaugų reklama ir imtasi veiksmų

siekiant užkirsti kelią atrankai pagal biologinę lytį kaip verslui, iš kurio galima finansiškai pasipelnyti.

Trečia, turėtų būti parengtos mergaitėms ir moterims skirtos paramos priemonės, skatinama kurti švietėjišką ir visuomeninę aplinką, kurioje moterys ir vyrai, mergaitės ir berniukai turėtų vienodas sąlygas, kurioje švietimo ištekliai būtų skirti ne stereotipais pagrįstam moterų ir vyrų įvaizdžiui skatinti ir būtų stiprinamos moterų galimybės būti visapusiškomis ir lygiateisėmis partnerėmis visuomenėje. Komisija ir visos susijusios tarptautinės organizacijos turėtų remti formaliojo ir neformaliojo švietimo programas. Jos apima moterų rėmimą ir įgalinimą siekiant, kad būtų ugdoma jų savigarba, kad jos įgytų žinių, priimtų sprendimus ir priimtų atsakomybę už savo sveikatą. Be to, kalbant apie seksualumo ir vaisingumo klausimus, abiejų lyčių atstovai ne tik turi gerbti vieni kitus – vyrai turėtų būti šviečiami apie moterų sveikatos svarbą.

Ketvirta, valstybės turėtų rengti ir skatinti taikyti teisės aktus ir politikos sistemas, pagal kuriuos būtų užtikrinamos galios, siekiant spręsti problemas susijusias su esminėmis nelygybės priežastimis, dėl kurių skatinama atranka pagal biologinę lytį. Bus reikalinga politika tokiose srityse, kaip paveldėjimo įstatymai, kraitis, taip pat finansinė ir kitokia socialinė apsauga senatvėje, kartu užtikrinant, kad įstatymais ir politika būtų parodytas įsipareigojimas žmogaus teisėms ir lyčių lygybei. Kalbant konkrečiai, sukūrus senatvės pensijų sistemą, kuria naudodamasi poros galės taupyti pensijai, ir kitokias tinkamas paramos priemones ir infrastruktūrą, bus galima mažinti tėvų priklausomybę nuo vyriškos lyties vaikų ir jiems teikiamą pirmenybę. Teisėkūros priemonėmis turėtų būti užtikrinta, kad už priverstinį nėštumo nutraukimą ir nėštumo nutraukimo operacijų, pagrįstų atranka pagal biologinę lytį, darymą iš anksto negavus informacija paremto atitinkamos moters sutikimo ar neužtikrinus, kad ji suvokia, kokia tai procedūra, būtų baudžiama. Nepaprastai svarbu užtikrinti, kad būtų veiksmingai įgyvendinami teisės aktai dėl kovos su atranka pagal biologinę lytį ir kad tiems, kurie laužo įstatymą, būtų numatytos atitinkamos sankcijos.

Penkta, Komisija turėtų remti ginamąją ir informavimo skatinimo veiklą, kuria būtų skatinamos diskusijos ir debatai socialiniuose tinkluose ir pilietinėje visuomenėje apskritai. Taip bus sustiprintas ir papildytas bendras sutarimas lygios mergaičių ir berniuko vertės sampratos klausimu.

Pagaliau nepaprastai svarbu, kad Komisija ir ES delegacijos integruotų lyties genocidą į politinio dialogo su atitinkamomis trečiosiomis šalimis darbotvarkę ir taip pat įtrauktų jį kaip esminį klausimą į vystymosi politikos po 2015 m. darbotvarkę.

Atsižvelgiant į šias pastangas kovoti su lyties genocidu, pažymėtina ir skatintina tai, kad Pietų Korėja siekia užtikrinti normalią padėtį, nors lyčių santykis joje buvo iškreiptas beveik taip pat, kaip Kinijoje. Tai buvo pasiekta pakeitus kultūrą. Moterų švietimas, ieškiniai, kuriais buvo siekiama kovoti su diskriminacija, ir teismų sprendimai lyčių lygybės srityje buvo tie veiksniai, dėl kurių pirmenybė sūnui tapo pasenusia ir nebereikalinga samprata.

MAŽUMOS NUOMONĖ

pateikta pagal Darbo tvarkos taisyklių 52 straipsnio 3 dalį
Anna ZÁBORSKÁ

Lyties genocidas – tai atranka pagal biologinę lytį pagrįstas nėštumo nutraukimas atsižvelgiant į vaisiaus biologinę lytį. Pritariu, kad lyties genocidas yra visuotinį susirūpinimą kelianti problema kas kartą, kai kūdikio besilaukianti moteris tikslingai arba patirdama spaudimą nusprendžia negimdyti moteriškos lyties vaisiaus. Dėl to visuomenė patiria finansinių ir socialinių išlaidų (dėl demografinės pusiausvyros nebuvimo, medicininės priežiūros po aborto, gydymo pagal Skausmo ir nerimo simptomų skalę (angl. *Pain Anxiety Symptoms Scale*, PASS), didesnės krūties vėžio rizikos ir moterų savižudybių masto). Todėl moterims turi būti užtikrintos geresnės galimybės pasinaudoti sveikatos, ypač prenatalinės ir motinos, priežiūros paslaugomis. Tarp medicinos personalo ir medicinos institucijose turi būti remiama pagrindinė žmogaus teisė atsisakyti tam tikrų veiksmų dėl vidinių įsitikinimų, be to, valstybė turi prisiimti atsakomybę už tai, kad pacientams būtų laiku užtikrinta teisėta medicininė priežiūra, ypač tais atvejais, kai būtina skubi prenatalinė ir motinos sveikatos priežiūra. Raginu Komisiją ir EIVT visapusiškai atsižvelgti į abejones dėl teisių į lytinės ir reprodukcinės sveikatos priežiūrą ir abortų, kurias valstybės yra įtraukusios į tarptautines sutartis, konvencijas ir programas. JT vaiko teisių konvencijoje pažymima, kad visi vaikai – nesvarbu, kokios jie lyties – turi teisę į tinkamą teisinį apsaugą iki ir po gimimo. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas sprendime byloje C-34/10 pritarė, kad bet kuris žmogaus kiaušinėlis po apvaisinimo tampa žmogaus embrionu ir kad žmogaus embrionas – tai konkretus žmogaus kūno vystymosi etapas.

4.6.2013

VYSTYMOŠI KOMITETO NUOMONĖ

pateikta Moterų teisių ir lyčių lygybės komitetui

Lyties genocidas: dingusios moterys?
(2012/2273(INI))

Nuomonės referentė: Corina Crețu

PASIŪLYMAI

Vystymosi komitetas ragina atsakingą Moterų teisių ir lyčių lygybės komitetą į savo pasiūlymą dėl rezoliucijos įtraukti šiuos pasiūlymus:

1. labai susirūpinęs atkreipia dėmesį į iškraipytą lyčių proporciją įvairiose pasaulio šalyse, ypač Kinijoje ir Indijoje, kuriose pirmenybė teikiama sūnams ir dėl to atsiranda toks reiškinys kaip lyties genocidas, dėl kurio šiuo metu yra beveik 200 mln. tariamai dingusių moterų¹;
2. nurodo, kad atrankos dėl lyties praktikos panaikinimas yra sudėtingas procesas, jį vykdamas reikia taikyti keletą tarpusavyje susijusių veiklos būdų ir metodų – pradedant esminių priešasčių ir kultūrinių ir socialinių ekonominių veiksmų, būdingų toms šalims, kuriose pirmenybė teikiama sūnui (vyriškai lyčiai), tyrimais ir baigiant mergaičių ir moterų teisių ir jų statuso apsaugos kampanijų vykdymu ir teisės aktų priėmimu; apskritai mano, kad vienintelis tvarus būdas užkirsti kelią tolesniam atrankos dėl lyties praktikos plitimui – visose visuomenėse puoselėti lygią lyčių vertę;
3. primena, kad lyčių lygybės ir moterų įgalinimo skatinimas yra vienas iš Tūkstantmečio vystymosi tikslų (TVT), ir pabrėžia, jog nėštumo nutraukimas dėl nepageidaujamos vaiko lyties trukdo siekti šio tikslo;
4. pabrėžia, kad iš kelių tyrimų matoma, jog dėl lyčių pusiausvyros trūkumo gali plisti neteisėta prekyba santuokos ar seksualinio išnaudojimo tikslais, daugėti smurto prieš moteris, vaikus, ankstyvų ir priverstinių santuokų, ŽIV ir AIDS ir kitų lytiškai plintančių ligų, taigi tai gali kelti grėsmę visuomenės stabilumui ir saugumui; todėl ragina atlikti

¹ Jungtinių Tautų informacija: 2007 m. Tarptautinė moters diena:
<http://www.un.org/events/women/iwd/2007/factsfigures.shtml>

išsamią galimų šio laipsniško vyrų pertekliaus pasekmių sveikatai, ekonomikai ir saugumui apžvalgą;

5. ragina partnerių šalių vyriausybes sumažinti su vaikų, ypač mergaičių, kurios kartais miršta dėl blogos ar netinkamos joms teikiamos sveikatos priežiūros, gydymu susijusias sveikatos apsaugos išlaidas;
6. nurodo, kad moterų ir mergaičių įgalinimo nesėkmė, taip pat pastangų pakeisti socialines normas ir struktūras trūkumas turi rimtų teisinių, etinių pasekmių, daro didelę įtaką sveikatai ir žmogaus teisėms ir gali turėti rimtų ilgalaikių pasekmių, daryti žalą visuomenėms, kuriose tokia praktika taikoma;
7. ragina ES į visas savo partnerystes ir dialogus su besivystančiomis šalimis įtraukti aiškių lyčių aspektą ir didelį dėmesį skirti moterų įgalinimo klausimui, kaip nustatyta Europos konsensuse dėl vystymosi; be to, mano, kad visais paramos biudžetui etapais būtina integruoti lyčių aspektą, be kita ko, skatinant vykdyti dialogą su moterų asociacijomis besivystančiose šalyse ir pradėdant taikyti pagal lytį suskirstytus rodiklius; atkreipia dėmesį į tai, kad didesnis moterų išsilavinimas, didesnės užimtumo galimybės ir integruotos moterų sveikatos priežiūros paslaugos, įskaitant seksualinės ir reprodukcinės sveikatos priežiūros paslaugas, nepaprastai svarbūs siekiant panaikinti atrankos dėl lyties praktiką, įskaitant abortus ir vaikų žudymą, ir užtikrinti bendrą ekonomikos augimą besivystančiose šalyse ir panaikinti skurdą; pabrėžia, kad moterų įgalinimas ir vyrų dalyvavimas yra itin svarbūs kovojant su lyčių nelygybe ir skatinant elgesio ir socialinius pokyčius, kurių reikia norint ilgainiui panaikinti atrankos dėl lyties praktiką;
8. pabrėžia, kad dedant pastangas apriboti atranką dėl lyties neturi būti varžoma ar apribojama moterų teisė naudotis teisėtomis seksualinės ir reprodukcinės sveikatos technologijomis ir gauti šios srities paslaugas;
9. pabrėžia, kad svarbu rengti teisės aktus, kuriais būtų kovojama su atranka dėl lyties, į juos įtraukiant moterų socialinės apsaugos dokumentų rinkinius, vykdyti geresnę galiojančių taisyklių įgyvendinimo stebėseną ir didesnę dėmesį skirti kultūrinėms ir socialinėms ekonominėms šio reiškinio priežastims, kad būtų klausimas būtų sprendžiamas tvariai ir visapusiškai, puoselėjant lyčių lygybę ir skatinant aktyvų pilietinės visuomenės dalyvavimą;
10. ragina ES ir jos šalis partneres, vykdant vystomąjį bendradarbiavimą, gerinti naujagimių lyčių santykio stebėseną ir duomenų rinkimą ir nedelsiant imtis veiksmų siekiant spręsti galimo pusiausvyros trūkumo klausimą; atsižvelgdamas į tai, ragina užtikrinti glaudesnę ES, JT agentūrų ir kitų tarptautinių partnerių ir vyriausybių partnerių bendradarbiavimą;
11. pabrėžia, kad dedant bet kokias teises ar politines pastangas valdyti atranką dėl lyties ar ją riboti turi būti saugoma ir moterų teisė naudotis teisėtomis seksualinės ir reprodukcinės sveikatos technologijomis ir gauti šios srities paslaugas be sutuoktinio leidimo;
12. ragina šalių partnerių vyriausybes kovoti su lyties genocidu parengiant realistišką moterų ir jų vaidmens pilietinėje visuomenėje propagavimo politiką ir skatinant moterų švietimą, taip pat kovoti su moterų diskriminacija, ypač užimtumo sektoriuje;

13. ragina šalių partnerių vyriausybes bendradarbiauti tarptautiniu lygmeniu kovojant su sukčiavimu, korupcija ir neteisėta prekyba moterimis;
14. ragina atlikti išsamią pagrindinių finansinių ir ekonominių priežasčių, kurios taip pat skatina atrankos dėl lyties praktiką, analizę; be to, ragina vyriausybes aktyviai spręsti šeimoms uždėtos prievolės, dėl kurios atsiranda vyrų pertekliaus reiškinys, klausimą;
15. ragina ES, tarptautines organizacijas, nacionalines vyriausybes ir kitas atitinkamas šalis dirbti kartu, kad būtų užtikrintos įtraukios socialinės apsaugos galimybės, ypač pensijos, sveikatos apsauga ar besivystančių šalių gyventojų pasėlių draudimas, siekiant teikti didesnę ekonominę apsaugą visiems asmenims ir sumažinti vyriškos lyties asmenims teikiamą pirmenybę;
16. ragina šalis, kurios gauna paramą vystymuisi, ypač tas, kuriose lyties genocidas yra didelė problema, įsipareigoti panaikinti lyties genocidą.

GALUTINIO BALSAVIMO KOMITETE REZULTATAI

Priėmimo data	28.5.2013
Galutinio balsavimo rezultatai	+ : 21 - : 0 0 : 1
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavę nariai	Thijs Berman, Corina Crețu, Véronique De Keyser, Charles Goerens, Mikael Gustafsson, Eva Joly, Filip Kaczmarek, Miguel Angel Martínez Martínez, Gay Mitchell, Bill Newton Dunn, Andreas Pitsillides, Maurice Ponga, Jean Roatta, Alf Svensson, Keith Taylor, Ivo Vajgl, Anna Záborská, Iva Zanicchi
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavęs (-ę) pavaduojantis (-ys) narys (-iai)	Kriton Arsenis, Philippe Boulland, Emer Costello, Isabella Lövin

GALUTINIO BALSAVIMO KOMITETE REZULTATAI

Priėmimo data	19.6.2013
Galutinio balsavimo rezultatai	+: 15 -: 11 0: 1
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavę nariai	Regina Bastos, Edit Bauer, Marije Cornelissen, Edite Estrela, Iratxe García Pérez, Zita Gurmai, Mikael Gustafsson, Mary Honeyball, Livia Járóka, Teresa Jiménez-Becerril Barrio, Rodi Kratsa-Tsagaropoulou, Astrid Lulling, Elisabeth Morin-Chartier, Norica Nicolai, Angelika Niebler, Siiri Oviir, Raúl Romeva i Rueda, Britta Thomsen, Marina Yannakoudakis, Anna Záborská, Inês Cristina Zuber
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavęs (-ę) pavaduojantis (-ys) narys (-iai)	Mariya Gabriel, Katarína Neveďalová, Antigoni Papadopoulou, Eleni Theocharous
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavęs (-ę) pavaduojantis (-ys) narys (-iai) (187 straipsnio 2 dalis)	Jill Evans, Anna Hedh